บทที่ 3
แผนงานดำเนินการวิจัย

3.1 แผนการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการประยุกต์ใช้ระบบ ถังปฏิกรณ์ชีวภาพที่มีไมโครฟิลเตรชันเมมเบรนแบบจมดัว (SMF.-MBR.) บำบัดน้ำเสียจากโรงงานสุรา โดยจะศึกษาถึงประสิทธิภาพการกำจัดสารอินทรีย์ การกำจัดสี สลัดจ์ชีวภาพ อนุภาคแขวนลอย และความขุ่น รวมถึงการศึกษาความคงตัว และความเหมาะสมของระบบ ในการใช้งานกับน้ำเสียจากโรงงานสุรา

ซึ่งชุดการทดลองทั้งหมด จะติดตั้งและดำเนินการอยู่ที่ ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ กระทำที่ห้องปฏิบัติการของภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีแผนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

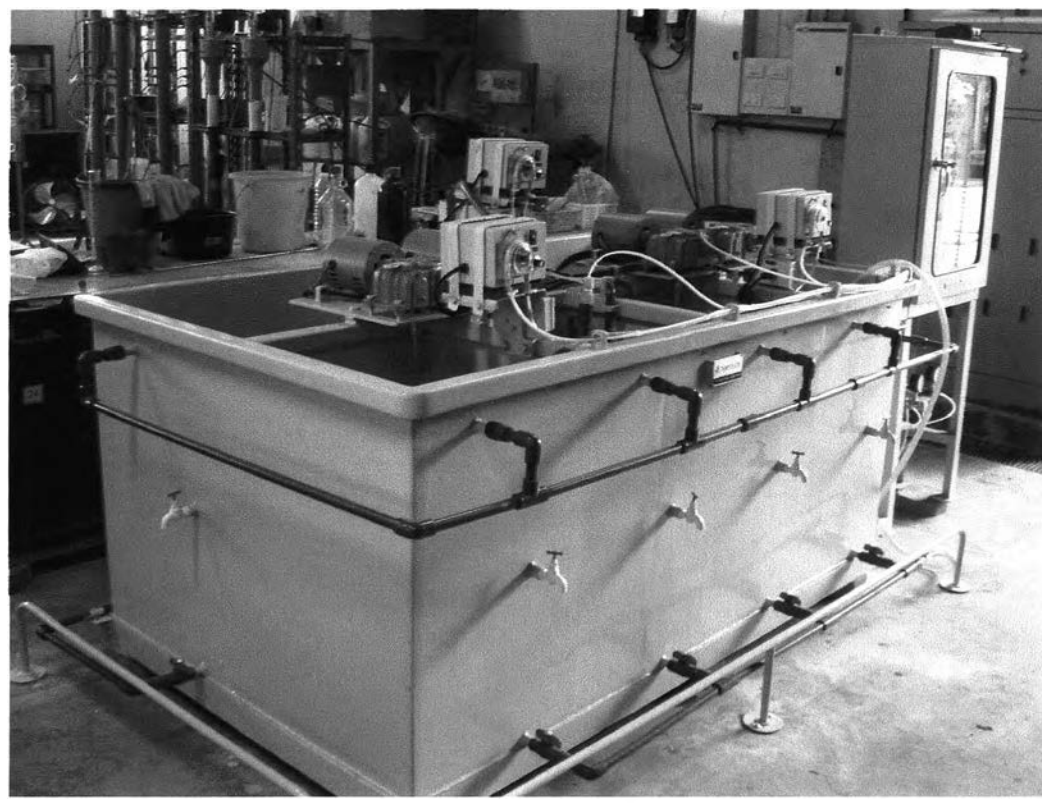

รูปที่ 3.1 ถังปฏิกรณ์ที่ติดตั้งเรียบร้อยแล้ว

3.1.1 ลักษณะสมบัติของน้ำเสีย

น้ำเสียในการทดลองนี้นำมาจากน้ำกากส่าจากกระบวนการผลิตสุรา โรงงานบริษัท แสงโสม จำกัด (แห่งที่ 3) ตั้งอยู่เลขที่ 139 หมู่ที่ 5 ต.บ้านหลวง อ.ดอนตูม จ.นครปฐม ซึ่งเป็นโรงงานผลิตปุ๋ยหมักจากน้ำกากส่าจากกรรมวิธีการผลิตสุรา มีปริมาณ 350 ลูกบาศก์เมตร/วัน ซึ่งน้ำเสียที่ใช้มีลักษณะสมบัติตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 3.1 แสดงคุณลักษณะของน้ำกากส่าสดของโรงงานสุราแสงโสม

ตัวแปร	ค่า	หน่วย	ตัวแปร	ค่า	หน่วย
พีเอช	4.70	-	ฟอสเฟต (PO_4^{3-})	0.11	มก./ล.
บีโอดี$_5$	26,000	มก./ล.	ซัลเฟต (SO_4^{2-})	1,535	มก./ล.
ซีโอดี	105,440	มก./ล.	ไนโตรเจนรวม	1,880	มก./ล.
ความเป็นด่าง (ในรูปหินปูน)	3,250	มก./ล.	โปรแตสเซียม (K^+)	8,750	มก./ล.
ของแข็งทั้งหมด	107,520	มก./ล.	แคลเซียม (Ca^{2+})	2,800	มก./ล.
ของแข็งแขวนลอย	3,440	มก./ล.	โซเดียม (Na^+)	427	มก./ล.
กรดไขมันระเหยง่าย (ในรูปอะซิติก)	1,947	มก./ล.	ของแข็งระเหยง่าย	84,675	มก./ล.

ที่มา : หน่วยวิจัยและควบคุมคุณภาพ โรงงานสุรา บริษัท แสงโสม จำกัด (9 พฤษภาคม 2545)

3.1.2 ลักษณะของเชื้อจุลินทรีย์

เชื้อจุลินทรีย์ในการทดลองครั้งนี้ จะต้องเป็นเชื้อจุลินทรีย์ที่มีความคุ้นเคยกับน้ำเสียที่เจือแอลกอฮอล์ จากการสำรวจได้สรุปทางเลือกได้ดังนี้ ในการทดลองนี้ได้เลือกเชื้อที่มาจาก เชื้อในระบบบำบัดน้ำเสีย ของโรงงานเบียร์คาร์ลเบิร์ก อ.วังน้อย จ.อยุธยา โดยนำมาจากส่วนบ่อคัดเลือกเชื้อ (Selection Pond) หรือส่วนที่นำเชื้อมาสัมผัสกับน้ำเสียก่อนเข้าสู่ระบบ

รูปที่ 3.2 สภาพเชื้อจากบ่อเวียนกลับ ระบบบำบัดน้ำเสียโรงงานคาร์ลเบิร์ก

3.1.3 การเตรียมการทดลอง

1) จัดเตรียมอุปกรณ์วัสดุอุปกรณ์ ดังจะได้กล่าวถึงในหัวข้อที่ 3.2 รวมถึงเครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็น
2) ทำการประกอบ ติดตั้งชุดทดลอง ชุดเมมเบรน ดังจะได้กล่าวถึงในหัวข้อที่ 3.5 จากนั้นทำการทดสอบการทำงาน และการควบคุม ของอุปกรณ์แต่ละชิ้นส่วน และระบบโดยรวม
3) จัดเตรียมถังล้างเมมเบรน, สารเคมี หรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็น
4) ทำการเริ่มดำเนินการระบบ (Start up)
5) สูบน้ำเสียจริงเข้าสู่ถังพัก เพื่อเตรียมจ่ายเข้าชุดทดลอง และเริ่มดำเนินงานวิจัย

3.1.4 การดำเนินการทดลอง

1) ดำเนินงานวิจัยไปตามแผนการทดลอง ดังจะได้กล่าวถึงในหัวข้อที่ 3.6 ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และขอบเขตของงานวิจัย
2) ดำเนินการเก็บตัวอย่าง การวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ การบันทึกผล ดังจะได้กล่าวถึงในหัวข้อที่ 3.7 และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง
3) สรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์ และเขียนรายงานการวิจัย เพื่อนำเสนอต่อไป

3.2 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

1) ไมโครฟิลเตรชันเมมเบรน (Microfiltration Membrane : MF) ของ "Mitsubishi Rayon" ดังแสดงไว้ดังรูปที่ 3.3 มีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ดังต่อไปนี้

- ชื่อทางการค้า "Sterapore ™" (Ultramicrofilter for high concentrated solution of suspended solids)
- รุ่น (Model) : UMF. 424SLI
- Lot No.98 1001 4248 x 19
- ขนาดรูพรุน (Pore size) : ขนาด 0.1 μm.
- พื้นที่ผิวการกรอง : 4 ตร.ม.
- วัสดุเมมเบรนเป็นชนิด "Polyethylene Hollow Fiber Membrane" (Hydrophilic)
- ข้อต่อท่อทางดูดของปั๊ม (suction pipe) เป็นชนิดเกลียว ขนาด 4 หุน (Union join ½")
- อุณหภูมิทำงานปกติ : ต่ำกว่า 45 องศาเซลเซียส

2) ชุดเมมเบรน (Module Unit) สร้างขึ้นจากท่อพีวีซี แสดงดังรูปที่ 3.3

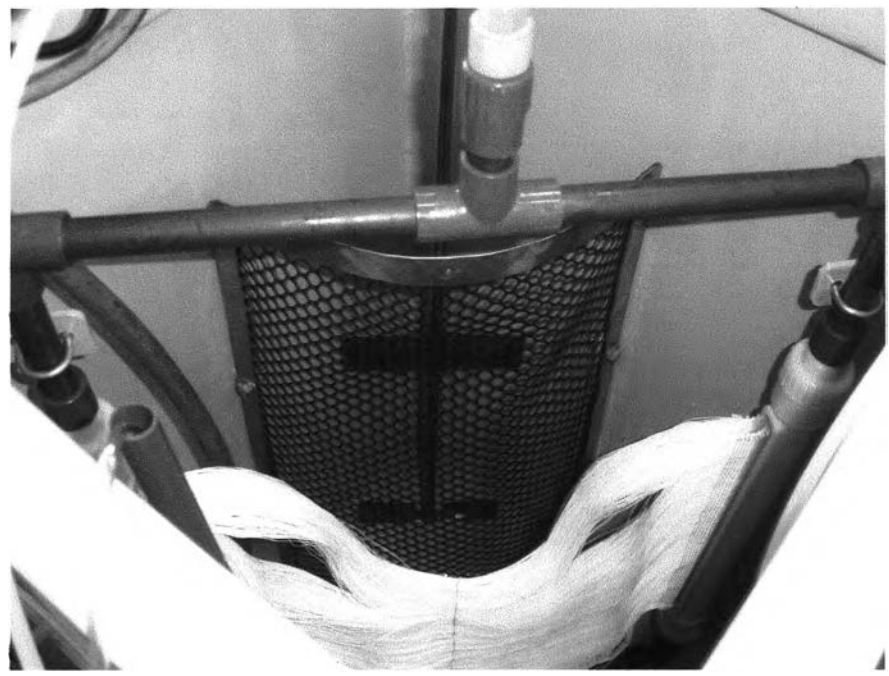

รูปที่ 3.3 ส่วนประกอบของชุดเมมเบรนที่ใช้ในงานวิจัยนี้

3) ถังปฏิกรณ์ชีวภาพ :.ทำจากเหล็ก (Mild steel) ฉาบด้วยกาวอีพอกซี (epoxy) ขนาด 500x500x850 มม. ปริมาตร 212 ลิตร ปริมาตรประสิทธิผล 200 ลิตร จำนวน 4 ถัง (Common wall)

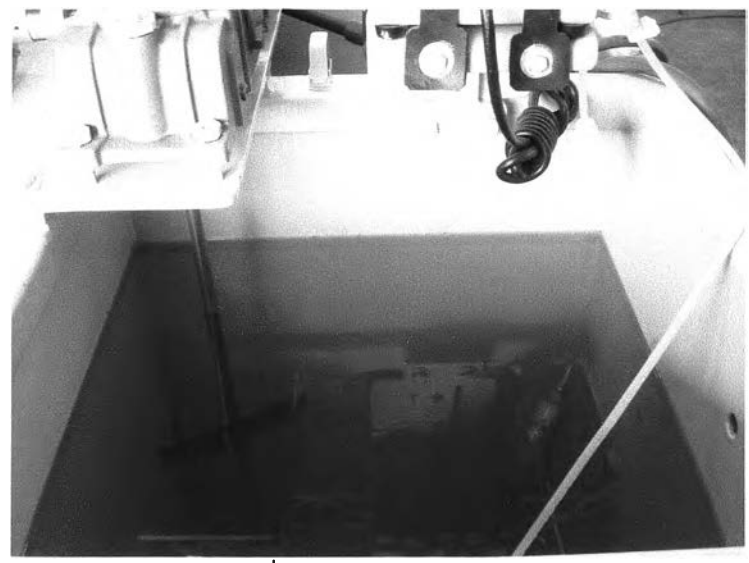

รูปที่ 3.4 ถังปฏิกรณ์ชีวภาพ

4) ถังพัก-จ่ายน้ำเสีย : ทำจากเหล็ก (Mild steel) ฉาบด้วยกาวอีพอกซี (epoxy) ขนาด 700x100x850 มม. ปริมาตร 595 ลิตร ปริมาตรประสิทธิผล 560 ลิตร จำนวน 2 ถัง (Common wall)

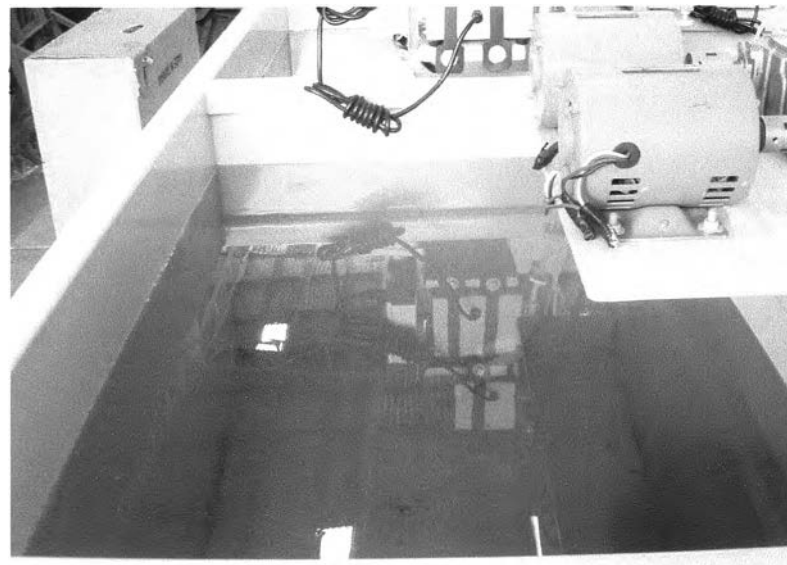

รูปที่ 3.5 ถังพักน้ำเสีย

5) ถังเก็บน้ำที่บำบัดแล้ว : ถังน้ำขนาด ϕ650x680x6.0 มม. ปริมาตร 200 ลิตร จำนวน 2 ถัง

รูปที่ 3.6 ถังรับน้ำทิ้งจากระบบ

6) ใบกวน : เครื่องกวนผสมความเร็วต่ำ (Appx.) 100 RPM. 220V 50 Hz จำนวน 4 ชุด

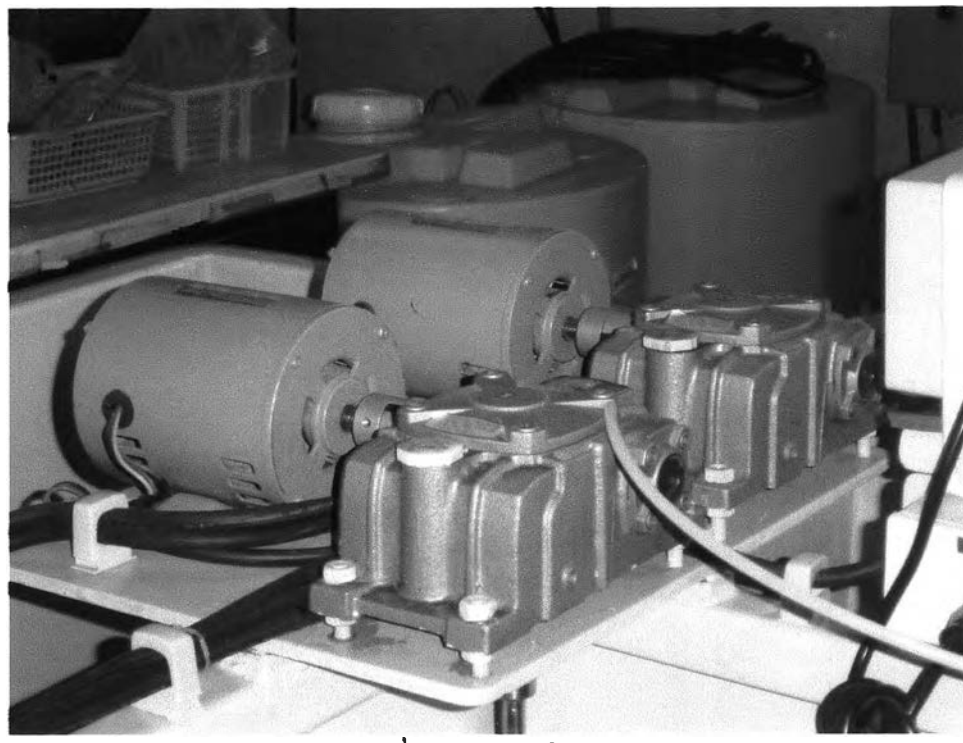

รูปที่ 3.7 มอเตอร์ใบกวน

รูปที่ 3.8 ใบกวน

7) เครื่องสูบน้ำแบบรีดสาย (Peristaltic Pump) 4 เครื่อง

MEC-O-METIC (Peristaltic Pump) Pulsateeder "USA"

Model : Dolphin D75

Capacity : 97 GPD @ 25 PSI 12.4 L/Hr.

Power : 230 V / 50 Hz.

Accessories : 1-1/8" 15 NPT Brass injection value, 2x8 ft-3/8" tubing, 1x6 ft discharge tube.

รูปที่ 3.9 ปั๊มรีดสาย

8) ชุดเครื่องเติมอากาศ 1 ชุด ได้แก่ เครื่องอัดอากาศ วาล์วบังคับความดัน ท่อพีวีซี-ยาง ฯลฯ

รูปที่ 3.10 ปั๊มเติมอากาศ

9) อุปกรณ์และวัสดุสำหรับงานทางไฟฟ้า ได้แก่

- **ตู้ควบคุม** (Control Panel) **สำหรับติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมต่างๆ ของ** SQ.-D 1 ตู้
- **วัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้าเพื่อการต่อควบคุมระบบ เช่น ตัวตัดวงจร หรือ ปุ่มกด ตัวสัมผัส รีเลย์ ฟิวส์ สายไฟฟ้า และอุปกรณ์เดินสายไฟ**
- **วงจรควบคุมเวลา หน่วงเวลา** 1 – 5 **นาที ควบคุมการเติมอากาศ และเติมอากาศความเร็วสูง**
- **วงจรควบคุมเวลา ควบคุมวงจรไฟฟ้าของมอเตอร์ขับเครื่องสูบน้ำ ดูดน้ำซึมผ่านเมมเบรน ออกจาก**ถังปฏิกรณ์เป็นช่วงๆ
- **มาตรวัดไฟฟ้า วัดค่ากำลังงานไฟฟ้ารวมในการทำงานของระบบ**

รูปที่ 3.11 ตู้ควบคุมระบบ

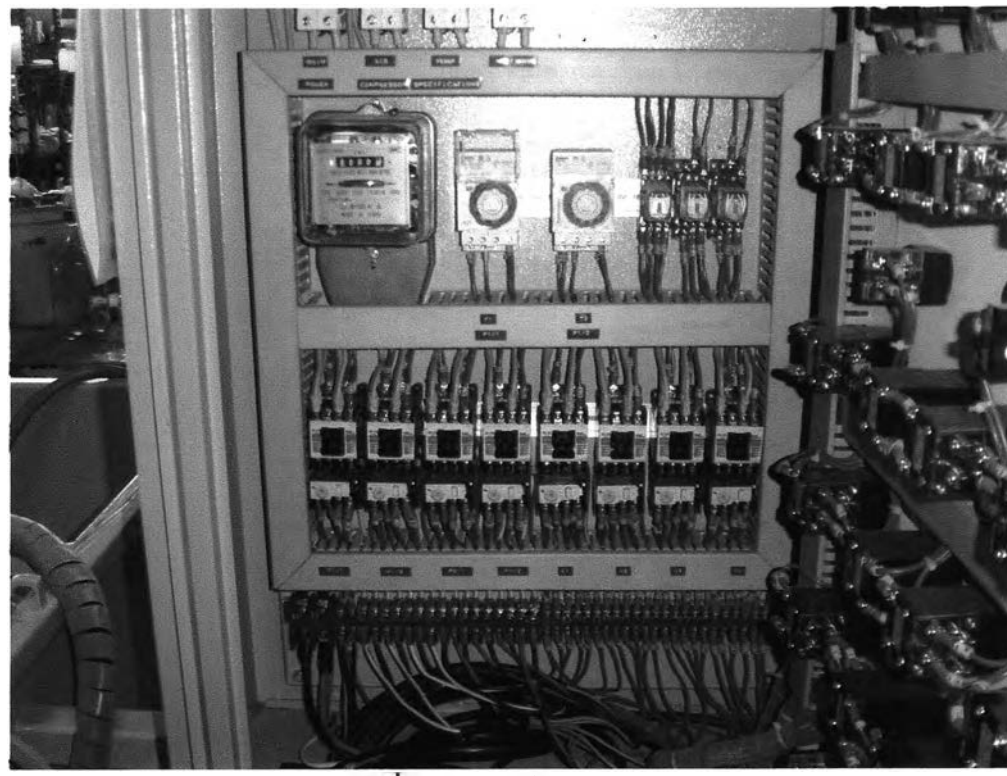

รูปที่ 3.12 ระบบไฟฟ้าควบคุม

10) เครื่องมือและอุปกรณ์การวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการต่างๆ เช่น บีกเกอร์ หลอดทดลอง ไปเปต เครื่องแก้วอื่นๆ สารเคมีต่างๆ เครื่องสเปกโตโฟโตมิเตอร์ ฯลฯ สำหรับการวิเคราะห์ค่าตัวแปรและพารามิเตอร์ ดังจะกล่าวถึงในหัวข้อ 3.4 และ 3.7

11) แกลลอนพลาสติกสำหรับเก็บน้ำตัวอย่าง 2 ชุด

3.3 น้ำเสียที่ใช้ในการทดลองและแผนการเก็บน้ำเสีย

ใช้น้ำเสียจริง จากบ่อพักน้ำเสียจากกระบวนการผลิตของโรงงานสุรา โดยค่าซีโอดี, ไนโตรเจน และสมบัติของน้ำค่าอื่นๆ ที่แน่นอน จะทำการตรวจวิเคราะห์ ณ จุดเก็บตัวอย่าง ที่ถังพักของชุดทดลอง เมื่อมีการเก็บน้ำเสียเข้าสู่ระบบ โดยแผนการเก็บ และวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำเป็นไปดังที่จะกล่าวถึงในหัวข้อ 3.7

การรวบรวมน้ำเสียเข้าระบบ กระทำโดยใช้ปั๊มสูบน้ำเสียขึ้นจากบ่อพักน้ำเสียของโรงงานนำมาเก็บในถังพักน้ำของชุดทดลอง ซึ่งภายในติดตั้งแผ่นกั้นทางไหลแนวดิ่ง เพื่อกักอนุภาคขนาดใหญ่ และลดปริมาณไขมัน ที่จะเข้าสู่ระบบ จากนั้นทำการตรวจวิเคราะห์ค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ตามแผนงานวิจัย ในขณะที่น้ำเสียจะถูกจ่ายเข้าสู่ชุดทดลองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งควบคุมด้วยวาล์วลูกลอย

ปริมาณน้ำเสียที่สูบเก็บมาในแต่ละครั้ง ต้องมีเพียงพอสำหรับใช้ในการทดลองอย่างน้อย 1 วัน แต่ไม่มากจนเหลือใช้เกิน 2 วัน เพราะลักษณะของน้ำอาจเปลี่ยนแปลงจากเดิม

3.4 ส่วนประกอบและการควบคุมการทำงานของระบบ

3.4.1 ระบบจ่ายน้ำเข้า และนำน้ำออกจากถังปฏิกรณ์

น้ำเสียจะถูกบรรจุในถังพักน้ำเสียแล้วทิ้งไว้ให้ตกตะกอนอย่างน้อย 4 ชั่วโมง ก่อนเริ่มใช้งาน โดยจะใช้งานทีละถังสลับกัน โดยสลับเคลื่อนย้ายหลอดสูบของ เครื่องสูบน้ำ P1/1 และ P1/2

โดยจะเดินเครื่องสูบน้ำ P1/1 ตั้ง วงจรควบคุมเวลา ทำงาน 90 นาที หยุด 90 นาที สลับกันไป ส่วน P1/2 ตั้งเวลา ทำงาน 60 นาที หยุด 60 นาที สลับกันไป โดยปรับความเร็วรอบ

เครื่องสูบน้ำ ให้ อัตราการไหลรวมของทั้ง P1/1 และ P1/2 ได้ชุดละ 100 ลิตร/วัน เพื่อเติมน้ำเข้าถังปฏิกรณ์ใบที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

3.4.2 ระบบการทำงานของถังปฏิกรณ์

ถังปฏิกรณ์ใบที่ 1 และ 2 จะทำงานดังต่อไปนี้ เครื่องกวนผสม (M1/M2) จะเดินตลอดเวลา ส่วนถังปฏิกรณ์จะทำงานสลับกันตาม วงจรควบคุมเวลา ของ P1/1 คือ เติมอากาศ 90 นาที หยุด 90 นาที สลับกันไปตลอดเวลา ส่วนถังปฏิกรณ์ใบที่ 3 และ 4 จะทำงานดังต่อไปนี้ เครื่องกวนผสม (M3/M4) จะเดินตลอดเวลา การเติมอากาศในถังปฏิกรณ์จะทำงานสลับกันตาม วงจรควบคุมเวลา ของ P1/2 คือเติมอากาศ 60 นาที หยุด 60 นาที สลับกันไปตลอดเวลา

การทำงานของระบบสูบออก ปั๊ม P2/1 และ P2/2 จะทำงานสูบน้ำออกจากระบบโดยปรับ วงจรควบคุมเวลา ที่ตัวปั๊ม โดยกำหนดให้ทำงาน 5 นาที หยุด 5 นาที และตั้งอัตราการไหล กรณีที่เมมเบรนไม่ตัน หรือในสภาวะปกติให้สูบน้ำออกจากระบบได้โดยประมาณ 100 ลิตร/วัน ในกรณีต้องการทำความสะอาดชุดกรอง จะต้องเปลี่ยนรูปแบบการทำงานไปที่ Manual หรือ OFF แล้วเปิดลมทำการเป่าล้างย้อนไส้กรองด้วยวิธีควบคุมด้วยบุคคล ใช้เวลาตามต้องการหรือจนกว่าไส้กรองจะสะอาด

ระบบการเติมอากาศ ปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยใช้ โซลินอล์ยวาล์ว และ วาล์วบังคับความดัน ควบคุมการทำงานด้วย วงจรตั้งเวลาแบบหน่วงเวลา

ท่อระบายน้ำสลัดจ์ออก อยู่ที่ระดับต่ำสุดของถัง ควบคุมการทำงานด้วยวาล์วมือ ซึ่งรูปแบบการทำงานของระบบทดลอง แสดงไว้ในรูปที่ 3.13

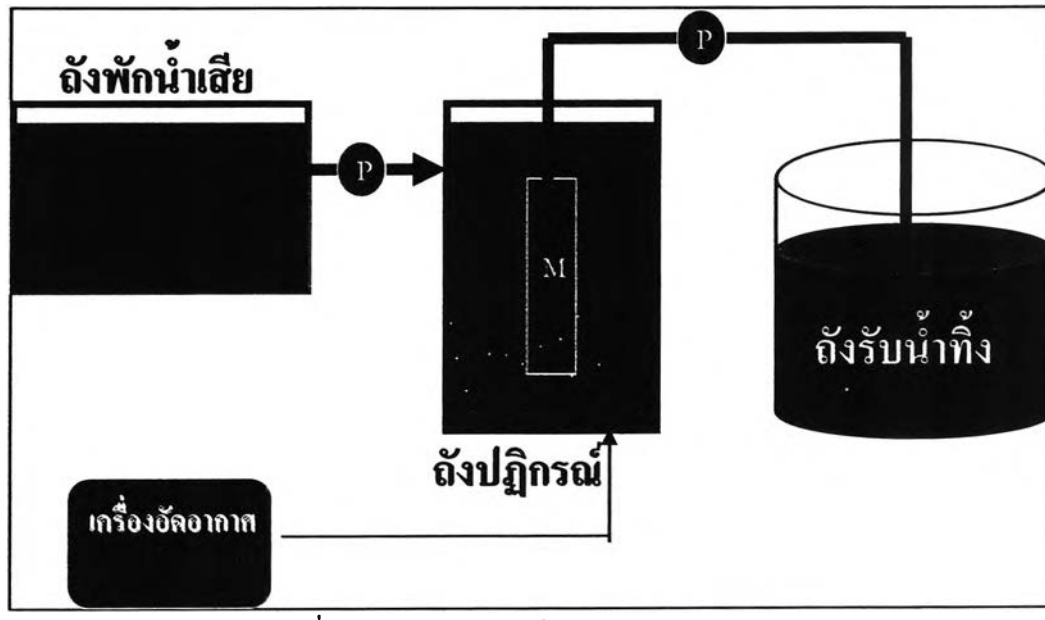

รูปที่ 3.13 แผนภาพการทำงานของระบบทดลอง

3.5 ค่าตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการทดลอง

3.5.1 <u>ตัวแปรอิสระ</u>

1) ค่าภาระทางอินทรีย์
2) รอบระยะเวลาการเติมอากาศเป็นช่วงๆ

3.5.2 <u>ตัวแปรตาม</u>

1) ความเข้มข้นของซีโอดี และความเข้มสีของน้ำในถังปฏิกรณ์ และที่ออกจากระบบ
2) ค่าแรงดันผ่านเมมเบรน
3) ประสิทธิภาพในการบำบัดน้ำเสีย
4) ประสิทธิภาพในการการทำงานของระบบ

3.5.3 <u>ตัวแปรควบคุม</u>

1) พื้นที่ผิวการกรองของไมโครฟิลเตรชันเมมเบรน 4 ตร.ม.
2) อัตราการไหลของน้ำ

3.5.4 ข้อกำหนดในการทดลอง

1) อุณหภูมิน้ำภายในถังปฏิกรณ์ (แปรตามอุณหภูมิห้อง)
2) ค่าความดันผ่านเมมเบรน ไม่เกินกว่า 30 KPa

3.6 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ใช้หัวเชื้อจุลินทรีย์จากสลัดจ์เวียนกลับของระบบเอเอส จากระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงานสุราเพื่อเริ่มการทำงานของระบบ โดยกำหนดค่า เอ็มแอลเอสเอส ในถังปฏิกรณ์เริ่มต้น อยู่ในช่วงเท่ากับ 1,000 – 2,000 มก./ล. จ่ายน้ำเสียเข้าระบบทางถังพักน้ำเสีย ดำเนินระบบภายใต้สภาวะอุณหภูมิห้อง

3.6.1 ขั้นตอนเริ่มทำงานของระบบ

- กำหนดค่าเวลากักเก็บเริ่มต้น (Initial HRT.) เท่ากับ 2 วัน รักษาออกซิเจนละลายในถังปฏิกรณ์เติมอากาศ ให้มีค่ามากกว่า 1 มก./ล. อย่างสม่ำเสมอ
- ดำเนินระบบด้วยการทำงานแบบเติมอากาศเป็นช่วงๆ โดยใช้รอบเติมอากาศที่ 60/60 คือ เติมอากาศ 60 นาที และหยุดเติมอากาศ 60 นาที เพื่อปรับให้จุลินทรีย์อยู่ในสภาวะเจริญเติบโตได้เต็มที่
- ทำการวิเคราะห์ค่าตัวแปร และตรวจวัดค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ของระบบ ตามที่ได้กำหนดไว้ในหัวข้อ 3.7 และเดินระบบไปจนกระทั่ง ระบบอยู่ในสภาวะคงตัว (Steady State)

3.6.2 ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

ลำดับขั้นตอนในการทดลอง แสดงดังตารางที่ 3.2 โดยในทุกการทดลอง มีระยะเวลาประมาณ 30 วัน แบ่งออกเป็นทั้งสิ้น 6 ชุดการทดลอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

<u>การทดลองที่ 1</u> หารอบระยะเวลาการเติมอากาศเปรียบเทียบระหว่างรอบการเติมอากาศ 60 /60 นาที และ 90/90 นาที

1) กำหนดค่าเวลากักเก็บเริ่มต้น (Initial Hydraulic Retention Time) เท่ากับ 48 ชั่วโมง โดยปรับอัตราการไหลของน้ำออก เมื่อเริ่มต้นการทดลองเท่ากับ 100 ลิตร/วัน อัตราการซึมผ่านเมมเบรนจะมีค่า 0.025 ลบ.ม/ตร.ม-วัน

2) กำหนดให้ระบบการทำงานด้วยการเติมอากาศเป็นช่วงๆ (Intermittent Aeration Period) เท่ากับ 90/90 นาทีในถังปฏิกรณ์ที่ 1 และ 60/60 นาทีในถังปฏิกรณ์ที่ 2

3) กำหนดให้มีค่าอายุสลัดจ์เท่ากับ 25 วัน

4) ป้อนน้ำเสียเจือจาง ค่าภาระสารอินทรีย์ เท่ากับ 0.25 กก.บีโอดี/กก.เอ็มแอลเอสเอส-วัน

5) ตรวจวัดค่าพารามิเตอร์ และวิเคราะห์ค่าตัวแปรต่างๆ ของระบบ ตลอดจนดูสภาพความคงตัวของระบบ ตามที่กำหนดไว้ในหัวข้อ 3.7 ตั้งแต่เริ่มเดินระบบ จนครบช่วงเวลาการทดลอง

<u>การทดลองที่ 2</u> เปรียบเทียบผลภาระสารอินทรีย์สูงสุดที่มีต่อระบบ

1) กำหนดค่าเวลากักเก็บเริ่มต้น (Initial Hydraulic Retention Time) เท่ากับ 48 ชั่วโมง โดยปรับอัตราการไหลของน้ำออก เมื่อเริ่มต้นการทดลองเท่ากับ 100 ลิตร/วัน อัตราการซึมผ่านเมมเบรนจะมีค่า 0.025 ลบ.ม/ตร.ม-วัน

2) กำหนดให้ระบบทำงานด้วยรอบระยะเวลาการเติมอากาศเป็นช่วงๆ (Intermittent Aeration Period) 90/90 นาทีในถังปฏิกรณ์ที่ 1 และเท่ากับ 60/60 นาทีในถังปฏิกรณ์ใบที่ 2

3) กำหนดให้มีค่าอายุสลัดจ์เท่ากับ 25 วัน

4) ป้อนน้ำเสียเจือจาง ถังปฏิกรณ์ใบที่ 2 เท่ากับ 0.22, 0.25 และ 0.375 กก.บีโอดี/กก.เอ็มแอลเอสเอส-วัน

5) ตรวจวัดค่าพารามิเตอร์ และวิเคราะห์ค่าตัวแปรต่างๆ ของระบบ ตลอดจนสภาพการคงตัวของระบบ ตามที่กำหนดไว้ในหัวข้อ 3.7 ตั้งแต่เริ่มเดินระบบ จนครบช่วงเวลาการทดลอง

<u>การทดลองที่ 3</u> เปรียบเทียบผลอายุสลัดจ์ที่มีต่อระบบ

1) กำหนดค่าเวลากักเก็บเริ่มต้น (Initial Hydraulic Retention Time) เท่ากับ 48 ชั่วโมง โดยปรับอัตราการไหลของน้ำออก เมื่อเริ่มต้นการทดลองเท่ากับ 100 ลิตร/วัน อัตราการซึมผ่านเมมเบรนจะมีค่า 0.025 ลบ.ม/ตร.ม-วัน

2) กำหนดให้ระบบทำงานด้วยรอบระยะเวลาการเติมอากาศเป็นช่วงๆ (Intermittent Aeration Period) เท่ากับค่าที่ดีที่สุดที่หามาได้จากการทดลองที่ 1 – 2

3) กำหนดให้มีค่าอายุสลัดจ์เท่ากับ 50 วัน ในถังปฏิกรณ์ที่ 1 และ 25 วัน ในถังปฏิกรณ์ที่ 2

4) ป้อนน้ำเสียเจือจาง ค่าภาระสารอินทรีย์เท่ากับ 75 กรัมต่อวัน

5) ตรวจวัดค่าพารามิเตอร์ และวิเคราะห์ค่าตัวแปรต่างๆ ของระบบ ตลอดจนดูสภาพความคงตัวของระบบ ตามที่กำหนดไว้ในหัวข้อ 3.7 ตั้งแต่เริ่มเดินระบบ จนครบช่วงเวลาการทดลอง

เมื่อความดันผ่านเมมเบรนมีค่าเกินกว่า 20 KPa ให้หยุดการทำงานของปั๊มดูด และถอดชุดเมมเบรนออกจากระบบ นำไปล้างทำความสะอาดด้วยสารเคมี

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง สรุปผลตามวัตถุประสงค์ และเขียนรายงานผลการวิจัย

3.7 พารามิเตอร์ที่ทำการตรวจวิเคราะห์และเก็บตัวอย่าง

รายชื่อพารามิเตอร์ ที่จะทำการตรวจวิเคราะห์ รวมถึงตำแหน่ง ความถี่ในการเก็บตัวอย่าง และวิธีการวิเคราะห์ แสดงไว้ดังตารางที่ 3.2 ซึ่งอ้างอิงตามประกาศกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ตารางที่ 3.2 รายละเอียดค่าพารามิเตอร์ที่ทำการตรวจวิเคราะห์

พารามิเตอร์	ตำแหน่งในการเก็บตัวอย่าง	ความถี่ (วันต่อสัปดาห์)	เครื่องมือ/วิธีการวิเคราะห์
อัตราการไหล	Eff.	7	มาตรวัดอัตราการไหล
ความดันผ่านเมมเบรน	Suc./Dis of Pump	7	เกจความดัน
ไฟฟ้า	Main Curcuit	7	มิเตอร์ไฟฟ้า
อุณหภูมิ	Inf./Rea.	7	เครื่องวัดอุณหภูมิ
พีเอช	Inf./Rea./Eff.	5	วิธีไฟฟ้า (Glass electrode method)
ออกซิเจนละลาย	Rea.	5	วิธีเมมเบรนอิเล็คโตรด
ซีโอดี	Inf./Eff.	3	วิธีรีฟลักซ์ปิดแบบไตเตรชัน
ทีเคเอ็น	Inf./Rea.	3	วิธีเจลดาลห์
ฟอสฟอรัส	Inf./Rea.	3	วิธีกรดแวนาโดโมลิบโดฟอสฟอริค
ของแข็งแขวนลอย	Inf./Eff.	3	วิธีทำแห้งที่ 103 – 105 องศาเซลเซียส
เอ็มแอลเอสเอส	Rea.	3	วิธีทำแห้งที่ 103 – 105 องศาเซลเซียส
เอสวี 30	Rea.	3	วิธีปริมาตร
โออาร์พี	Rea.	7	วิธีแพลทตินัมอิเล็คโตรด
ความเข้มสี	Inf./Rea./Eff.	3	วิธีสเปกโตโฟโต้เมตริก

หมายเหตุ : - Inf. = Influent Sampling point
- Rea = Reactor Sampling point
- Eff. = Effluent Sampling point
- Suc./Dis = Suction and Discharge line
- BK. = Breaker

ที่มา คู่มือวิเคราะห์คุณภาพน้ำ, ดร.มั่นสิน ตัณฑุลเวศม์, 2543

3.8 การดูแลรักษาระบบ

การดูแลรักษาระบบประกอบด้วยการทำความสะอาดอุปกรณ์ การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการดูแลทำความสะอาดแผ่นเยื่อ

การทำความสะอาดอุปกรณ์

- ทำการเปลี่ยนสายยางเครื่องสูบน้ำ เมื่อพบอัตราการสูบน้ำลดลง และตรวจสอบสายยางที่นำน้ำออกไปถังพักให้สะอาดอยู่เสมอ
- ทำความสะอาดขวดเก็บตัวอย่างก่อนเก็บตัวอย่างในแต่ละวัน

การซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้า

- เติมน้ำมันหล่อลื่น และจารบีให้แก่ เครื่องกวนทั้ง 4 เครื่อง และเครื่องอัดอากาศ
- ตรวจดูฟิวส์ ตัวตัดไฟ และคัดเอาท์ ทุกวัน เมื่อพบความผิดปกติ จึงทำการแก้ไข

การดูแลทำความสะอาดแผ่นเยื่อ

กำหนดเวลาที่จะทำความสะอาดแผ่นเยื่อ เมื่อจบการทดลองแต่ละการทดลอง เนื่องจากค่าความดันผ่านเมมเบรนไม่สามารถบอกได้จากเกจที่ติดตั้งที่ระบบ

- การทำความสะอาดเมมเบรนด้วยน้ำประปา โดยเอาแผ่นเยื่อออกจากถังปฏิกรณ์ แล้วฉีดพ่นด้วยน้ำประปาไปตามเส้นใยของเมมเบรน
- การทำความสะอาดเมมเบรนด้วยสารเคมี โดยการแช่ในสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ 1.5% โดยน้ำหนัก เป็นเวลา 5 นาที และแช่ต่อด้วยโซเดียมไฮโปรคลอไรด์ 0.8 % โดยปริมาตร เป็นเวลา 5 นาที ในทุกครั้งที่เปลี่ยนชุดการทดลองใหม่

3.9 การควบคุมระบบ

3.9.1 การควบคุมรอบการเติมอากาศ

ในงานวิจัยใช้ วงจรควบคุมเวลา ในการควบคุมช่วงการเติมอากาศ ซึ่งติดตั้ง วงจรควบคุมเวลา 2 ตัวเพื่อควบคุมถังปฏิกรณ์ โดย วงจรควบคุมเวลา 1 ตัว คุมรอบการเติมอากาศ

ของถังปฏิกรณ์ 1 ถัง ซึ่งจะทำหน้าที่ในการเปิดวาล์วเติมอากาศ เมื่อระบบ ถึงช่วงเติมอากาศ และปิดวาล์วในช่วงหยุดเติมอากาศ พร้อมทั้งเปิดปั๊มให้สูบน้ำเสียเข้าระบบ

3.9.2 การควบคุมอายุสลัดจ์

จากสมการ

$$\theta_c = \frac{VX}{Q_w X_r + Q_e X_e} \qquad (3.1)$$

เมื่อ θ_c คือ ค่าอายุสลัดจ์ (วัน)

V คือ ปริมาตรของระบบ (ลิตร)

X คือ ค่าความเข้มข้นของสลัดจ์ (มก./ล.)

Q_w คือ ค่าอัตราการทิ้งสลัดจ์ออกจากระบบ (ล./วัน)

X_r คือ ค่าความเข้มข้นของสลัดจ์ที่ทิ้งออกจากระบบ (มก./ล.)

Q_e คือ ค่าอัตราการไหลของน้ำทิ้งออกจากระบบ (ล./วัน)

X_e คือ ค่าความเข้มข้นของสลัดจ์ในน้ำทิ้งออกจากระบบ (มก./ล.)

เนื่องจากระบบเมมเบรนแบบไมโครฟิลเตรชันเมมเบรน สามารถกักสลัดจ์ไม่ให้ออกไปกับน้ำทิ้ง ทำให้ $X_e \approx 0$ และสลัดจ์ส่วนเกินระบายออกจากถังปฏิกรณ์โดยตรง ทำให้ $X = X_r$ ดังนั้น

$$\theta_c = \frac{V}{Q_w} \qquad (3.2)$$

หรือ

$$Q_w = \frac{V}{\theta_c} \qquad (3.3)$$

ปริมาตรของระบบ มีค่าคงที่เท่ากับ 200 ลิตร ฉะนั้น จึงสามารถควบคุมอายุสลัดจ์ได้จากการเปลี่ยนแปลงค่าอัตราการทิ้งสลัดจ์ออกจากระบบ ซึ่งที่ θ_c = 25 วัน จะต้องเอาสลัดจ์ออกจากถังปฏิกรณ์วันละ 8 ลิตร/วัน และ θ_c = 50 วัน จะต้องเอาสลัดจ์ออกจากถังปฏิกรณ์วันละ 4 ลิตร/วัน